

Páldy Anna

Nemzeti Népegészségügyi Központ, Budapest

National Public Health Center, Budapest

E-mail: paldy.anna@nnk.gov.hu

DOI: <https://doi.org/10.29179/EgTud.2020.3.5-11>

A COVID-19 világmérvány hatása a fenntartható fejlődésre – különös tekintettel a népegészségügyi szempontokra

The impact of COVID-19 on the sustainable development goals, especially on the public health aspects

Az alábbiakban változatlan formában adjuk közre a dr. Áder János köztársasági elnök úr felkérésére írt nyílt levelet.

Összefoglalás

A pandémia idején a két hónapig tartó korlátozások sok gazdasági és társadalmi változást hoztak világszerte. Többek között leálltak gazdasági tevékenységek, az oktatás formája átalakult, az egészségügyi ellátás korlátozódott, az embereknek meg kellett változtatniuk a napi életritmusukat, fogyasztási szokásaikat. Ezek a változások sok tekintetben elősegítik a fenntartható fejlődést – nagy kérdés az, hogy mennyire tartjuk fenn a kényszerből megváltoztatott szokásainkat. A járvány visszatérésének veszélye, a klímaváltozás kihívásai azonban előbb-utóbb ki kell, hogy kényszerítsék a társadalomból a túlélés miatti változtatásokat, a felkészülést az előrevetített kihívásokra. Három fontos pillérre kell alapozni a jövőbeli stratégiai tervezést: (1) Növelni kell a társadalom ellenálló képességét (resilience). (2) Olyan innovatív megoldásokban kell gondolkodni, melyekkel el

lehet kerülni a „magas szénalapú jövőt”, azaz a tiszta, megújuló energiaforrásokra támaszkodó gazdaságot kell fejleszteni. (3) Csökkenteni kell a társadalmi egyenlőtlenségeket. Legsürgősebb feladat az egészségügy felkészítése; a közegészségügyi-járványügyi biztonság újbóli megerősítése. A jelenlegi járványhelyzet kezelése rámutatott arra, hogy elengedhetetlen a tudomány képviselői véleményének figyelembe vétele a politikai döntések meghozatala során.

Kulcsszavak: pandémia, fenntartható fejlődés, ellenállóképesség, közegészségügy-járványügyi biztonság

Abstract

The two-month lock down period during the pandemic resulted in a series of socio-economic changes all over the world. The economic processes stopped, the form of education changed, the availability of health care was restricted. People had to change their daily rhythm, habits of consumption. These changes may promote sustainable development. The question is how long we can sustain these changes made under pressure. However, the threat of the re-occurrence of the pandemic, the challenges of climate change will force the society to implement changes in order to survive, help the adaptation process. The future strategic planning should be based on three pillars: (i) the resilience of the society should be enhanced; (ii) innovative solutions should be supported by which the economy can utilize clean energy; (iii) the social inequalities should be decreased. One of the most important tasks is to prepare the health care system for the new challenges, to strengthen public health security. The present pandemic situation called the attention to the necessity to take into consideration the opinion and recommendation of scientists in the process of political decision making.

Keywords: pandemic, sustainable development, resilience, public health security epidemic

„A pandémia idején a két hónapig tartó korlátozások sok gazdasági és társadalmi változást hoztak világszerte. Többek között leálltak gazdasági tevékenységek, az oktatás formája átalakult, az egészségügyi ellátás korlátozódott, az embereknek meg kellett változtatni a napi életritmusát, fogyasztási szokásait. Ezek a változások sokakat rádöbbenettek a korábbi, pazarlónak tűnő életvitel szükségtelenségére – túlzott vásárlás, utazások, az ellátó rendszerek igénybevételének változtathatósága. Ezek a felismerések sok tekintetben elősegítik a fenntartható fejlődést – nagy kérdés az, hogy mennyire tartjuk fenn a kényszerből megváltoztatott szokásainkat? A járvány visszatérésének veszélye, a klímaváltozás kihívásai azonban előbb-utóbb ki kell, hogy kényszerítsék a társadalomból a túlélés miatti változtatásokat, a felkészülést az előre vetített kihívásokra.

Az írott és elektronikus médiában sokat olvashatunk arról, hogy a jelenlegi pandémia jelentős csapást mért a Fenntartható Fejlődés 2030-ra megvalósítandó céljainak elérésére. Ezt a vé-

leményt alátámasztja az a célkitűzés, hogy a gazdaságot minél előbb talpra kell állítani, az elveszített munkahelyeket pótolni kell, be kell indítani a sok ország számára a GDP egyik fő forrását jelentő turizmust – és még lehetne folytatni a felsorolást.

Másrésről számos olyan véleménynyel is találkozhatunk, miszerint nem lehet folytatni a korábbi gyakorlatot, politikát. Talán a legtalálóbban Francis Gurry (World Intellectual Property Organization (WIPO) főigazgatója) fogalmazta meg: „Ha tökéletesen ugyanúgy csinálunk továbbra is mindent, ahogy eddig, akkor nem leszünk képesek megfelelő válaszokat kifejleszteni a gazdaság és a társadalom által felvetett kihívásokra. Ezért az innováció fontos és alapvető.”

Sokakkal együtt az én véleményem is az, hogy három fontos pillérré kell alapozni a jövőbeli stratégiai tervezést:

- I. Növelni kell a társadalom ellenálló képességét (resilience).
- II. Olyan innovatív megoldásokban kell gondolkodni, melyekkel el lehet kerül-

ni a „magas szén alapú jövőt”, azaz a tiszta, megújuló energiaforrásokra támaszkodó gazdaságot kell fejleszteni.

III. Csökkenteni kell a társadalmi egyenlőtlenségeket.

A pandémia számos, rövid távú megoldást igénylő tanulság levonására készíti a felelősségteljesen gondolkodókat:

1. A járvány terjedésének feltartóztatására meghozott intézkedések ráirányították a figyelmet a globális gazdaság sérülékenységre: számtalan iparág nyersanyag, alkatrész, alapanyag beszerzési és szállítási problémákkal küszködik. Ezért át kell gondolni, hogy miben lehet növelni az egyes országok önellátó képességét. Elsősorban a mezőgazdaságban kellene visszatérni a hazai termelésre. Az nem fenntartható, hogy pl. a hazai gyümölcsstermelést felszámoljuk, és az alapanyagot távoli országokból, fagyasztva, hatalmas repülőgépeken szállítjuk be. Akut problémát jelent sok országban, hogy nincs elég munkaerő a termények betakarí-

tására, ami élelmiszerhiányt, egyes földrészeken éhezést okoz. Megfelelő pénzügyi-gazdasági ösztönzőket kell kidolgozni a helyi kapacitások igénybevételeinek növelésére a korlátozó olcsó import munkaerő kiváltására – a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése érdekében még a profit mérséklése révén is.

2. A CO₂ kibocsátás nőtt 2019-ről 2020-ra: a Mauna Loa Atmoszférakutató Obszervatórium mérései szerint a CO₂ légköri koncentrációja 2020 áprilisában 416,21 ppm volt, 2019 áprilisában 413,33 ppm. Az elmúlt két hónapban a légi forgalom jelentősen csökkent, bár hatása nem kimutatható a CO₂ koncentrációban. Ennek ellenére a jövőben meg kellene fontolni az utazások csökkentésének lehetőségeit, ami hosszú távon mérsékelhetné a légköri CO₂ koncentrációt. Lehet, hogy ez a felvetés utópisztikusnak hangzik, de el kell gondolkodni ezen a lehetőségen is. Emellett lehetőségként át kell gondolni a repülések magasabb adóztatását, a bevételekkel támogatni lehetne a klímavédelemi intézkedéseket. A rövidebb úti

célú közlekedési szokásokat is át kell alakítani a kibocsátások csökkentése érdekében. Ehhez elkerülhetetlen a korszerű, kényelmes és megújuló energiát felhasználó tömegközlekedés fejlesztése, az elektromos autók elterjesztése, de ez hosszú távon újabb megoldandó problémákat generál (a keletkező akkumulátorok újrahasznosítása, stb.). Fenntarthatóság és népegészségügyi haszon szempontjából mindenképpen támogatni kell a biztonságos kerékpárhasználat elterjesztést.

3. A járvány egyik pozitív hozadéka volt a levegőminőség javulása – ezért a közép- és hosszútávon innovatív megoldásokat kell ösztönözni a tiszta energia felhasználására.
4. A fenntarthatóság szempontjából fejleszteni kell a cirkuláris gazdaságot, ami hat a lakosság fogyasztási szokásaira is.
5. Változtatni kell bizonyos életviteli szokásokon, ami érinti a fogyasztást és a turizmust a környezettudatosság, a fenntarthatóság és a biztonságosság szempontjainak szem előtt tartásával.

Szakterületemnél, a népegészségügynél maradván elsősorban az egészségügy felkészítését látom a leg-sürgősebb feladatnak. A közegészségügyi-járványügyi biztonság újbóli megerősítése elsődleges. Meg kell említeni azt, hogy az Országos Közegészségügyi Intézetet azért hozták létre 1925-ben a Rockefeller Alapítvány támogatásával, hogy leküzdje a XX. sz. nagy fertőző népbetegségeit, a tuberkulózist, vérhast, tífuszt, maláriát – hogy csak a legfontosabbakat említsem. A XXI. században a régi betegségek még fel-felbukkannak, mint pl. a TBC, de látjuk, hogy újabb kihívásokkal kell szembenézni: influenza világjárványok, SARS, MERS és a mostani új koronavírus járvány, amelyek elsősorban a felgyorsult, tömeges utazásokkal, áruszállítással függnek össze. De emellett fenyegető veszély a klímaváltozással összefüggő, állati közvetítők – vektorok által terjesztett betegségek megjelenése, mint pl. a Nyugat-Nilusi láz, dengue kór, vagy az újabb, kullancsok által terjesztett betegségek, mint pl. a Krími-kongói láz. A hőhullámok is jelentős többlet megbetegedést és halálozást okoztak már eddig is, az előre-

jelzések még erősebb hatást vetítenek elénk – ami szintén növeli az egészségügyi ellátórendszer terheit.

Ezért kiemelkedő jelentőségű az utóbbi évtizedekben egyre kevesebb figyelmet és anyagi támogatást kapott közegészségügyi-járványügyi rendszer megerősítése, ami magában foglalja a kórokozók, a kórokozó terjesztők és a fertőzöttek felkutatását, hatékony surveillance fenntartását és a megelőzés, azaz a védőoltások kifejlesztését, a vektorok kontrollját, szűrővizsgálatokat. Ehhez biztosítani kell a kellően képzett, anyagilag megbecsült szakember gárdát és a kiépített intézményhálózatot.

Ezzel párhuzamosan fel kell készíteni az egészségügyi ellátó rendszert a járványos időszakban megnövekedett számú betegek korszerű ellátására, és ezt a készséget járványmentes időszakban is fenn kell tartani. A korszerű ellátás érdekében fejleszteni kell a telemedicina eszköztárát és elérhetőségét. A magyar lakosság régóta ismert igen magas halálozási aránya és a COVID-19 járvány során regisztrált jelentős, 10%

feletti letalitás (azaz fertőzötthez viszonyítva a betegségben meghaltak százaléka a jelentős számú kísérő betegségben szenvedők körében) feltétlenül indokolja célzott népegészségügyi programok bevezetését.

A magyar népességben egyre nő az idősök aránya, így fejleszteni kell a megfelelő egészségügyi /szociális ellátó hálózatot az idősök professzionális ellátása érdekében.

Támogatni kell a tudományos kutatást, amelyeknek alap- és alkalmazott kutatási célokat egyaránt meg kell valósítani az “egy egészség” – (one health: a növény-, állat- és humán egészségügyet egyaránt érintő betegségek egységes kezelése) koncepció jegyében.

Elengedhetetlen a megfelelő képzés biztosítása, és ezen ismeretek oktatása graduális és postgraduális szinten – az e-learning észszerű mértékű alkalmazásával. Fontos a nemzetközi gyakorlatban alkalmazott módszerek oktatása mind az elméleti, mind a gyakorlati képzésben. Kiemelten fontos a lakosság

tájékoztatása, szemléletformálása, az egészségtudatos életvitel elfogadtatása. A jelenlegi járványhelyzet kezelése rámutatott arra, hogy elengedhetetlen a tudomány képviselői véleményének figyelembe vétele a politikai döntések meghozatala során.

A felsorolt stratégiai célkitűzések nagymértékben hozzájárulnak a lakosság egészségi állapotának javításához, egészségesebb nemzet többet tud ter-

melni, alkotni. Ezt segíti az innováció – és visszafelé is hat a fejlesztés. Ezek a javaslatok segítenék a magyar fenntartható fejlődés megvalósítását”.

Megjelent:

https://www.elobolygonk.hu/Innovativ_trendek/Jovomuhely/2020_08_20/a_covid19_vilagjarvany_hatasa_a_fenntarthato_fejlodesre_kulonos_tekintettel_a_nepegeszsegugyi_szempontokra